

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 863-11-10 אילן נ' ידיעות אינטרנט, שותפות רשומה
ת"א 803-11-10 אילן נ' משכל הוצאה לאור והפצה בע"מ מיסודן של ידיעות אחרונות
וספרי חמד

בפני כב' השופטת שבח יהודית

התובע רון אילן

ע"י עו"ד גלעד רוגל

נגד

הנתבעות משכל הוצאה לאור והפצה בע"מ - הנתבעת בת"א 803-11-10

ידיעות אינטרנט שותפות רשומה - הנתבעת בת"א 863-11-10

שתיהן ע"י עו"ד אורן יצחקי

פסק דין

בתביעות שמספריהן ברישא, עותר התובע לפיצוי בגין הפרת זכות היוצרים המוסרית שלו ע"י
הנתבעות, שפרסמו תמונות שצילם ללא מתן קרדיט.

הערה לסדר:

פסק-הדין ניתן בצוותא חדא בשתי התובענות שמספריהן ברישא, לאור זהות בעלי הדין, זהות באי כוחם
וזהות הסוגיה שבמחלוקת. בשתי התביעות הסכימו בעלי הדין כי נוכח המחלוקת העובדתית
המצומצמת, יפסוק בית המשפט בסוגיה ללא הגשת ראיות ולאחר סיכומים בעל-פה, אף ללא הכרעה
עקרונית במחלוקת המשפטית בסוגיית מתן הקרדיט לצלם שצילם את היצירות תוך כדי שירותו בצ.ה.ל.

לאחר סיום הדיון, ובעוד בית המשפט שוקד על מלאכתו בכתיבת פסק הדין, "וארובות השמים נפתחו"
ובאי כוח הצדדים החלו להמטיר על בית המשפט שלל בקשות, תגובות והשלמות טיעונים, תוך העלאת
טענות שאינן מתיישבות עם ההסדר הדיוני, שבחלקן לא הופיעו כלל בכתבי הטענות, ובחלקן אף הוו
הגשת ראיות.

משכך, לא נותר לי אלא לזמן את בעלי הדין לישיבה נוספת ולברר הכיצד.

בתום הישיבה הודיעו בעלי הדין כי הם מושכים חזרה את כל כתבי בית הדין שהוגשו על ידם לאחר
ישיבת בית המשפט מיום 6.4.11, וכי הם מבקשים כי פסק הדין בשתי התובענות יינתן לפי המתווה
המקורי וללא הכרעה עקרונית בשאלות שעלו לדיון בשני התיקים.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 863-11-10 אילן נ' ידיעות אינטרנט, שותפות רשומה
ת"א 803-11-10 אילן נ' משכל הוצאה לאור והפצה בע"מ מיסודן של ידיעות אחרונות
וספרי חמד

התביעה נגד משכל – ת"א 803-11-10

התובע, כיום עו"ד במקצועו, עסק בעבר בצילום, ואת שירותו הצבאי עשה כצלם. לזכותו יש לזקוף צילומים מיוחדים בעלי ערך היסטורי.

הנתבעת בתביעה זו (להלן: "**משכל**") הינה המוציאה לאור של הספר "**אחי גיבורי התעלה** – סיפורם של הלוחמים שניצחו את המלחמה", מאת אילן כפיר, שיצא לאור בשנת 2003, במלואו 30 שנה למלחמת יום הכיפורים (להלן: "**הספר**").

בתביעה זו עסקין בצילומים אשר צולמו על ידי התובע במהלך מלחמת יום הכיפורים, עת שירת כצלם ביחידת דובר צה"ל. הצילומים פורסמו בספר ללא מתן קרדיט לתובע באופן אישי- בפרט, אף ללא מתן קרדיט – בכלל, לשום גורם.

המדובר בשלושה צילומים המופיעים בגוף הספר, כאשר אחד מהם מופיע אף על גבי כריכתו. לטענת התובע, מדובר בארבעה צילומים מפרים, ואילו לטענת משכל, מדובר בשלושה צילומים מפרים בלבד, שכן אחד מהם פורסם פעמיים.

התובע מודע לעובדה לפיה נעשו הצילומים על ידו במהלך שירותו הצבאי, ומשכך מסכים הוא כי זכות היוצרים הכלכלית בצילומים שייכת למדינה. כפועל יוצא, התובע מצמצם תביעתו לזכותו המוסרית בלבד, אשר הופרה, לטעמו, על ידי משכל, באי ציון שמו כצלם.

התובע טוען כי מדובר בצילומים היסטוריים בעלי חשיבות לאומית וכי משכל ידעה בפועל, ובכל מקרה, אמורה הייתה לדעת, כי הוא ולא אחר צילם את הצילומים, ומשכך היא נעדרת תום לב משלא ציינה את שמו.

התובע מפנה לשורת פסקי דין בהם פסק בית המשפט פיצוי כספי בגין הפרת הזכות המוסרית, מהם הוא מסיק כי טווח הפיצוי נע בין 10,000 ₪ ל-15,000 ₪ להפרה חד פעמית, שעה שבעניינו מדובר בהפרה נמשכת, שכן הספר עודנו נמכר בחנויות הספרים. התובע עותר לפיצוי בסך 25,000 ₪ לכל תצלום, ולצו מניעה המורה למשכל להימנע מלהמשיך ולפרסם את הצילומים ללא מתן קרדיט.

משכל מתמקדת בטענתה להתיישנות, ולמצער, לשיהוי.

לטענתה, מדובר בתצלומים שצולמו לפני 38 שנה ואשר פורסמו כל העת בעיתונות הכתובה, בעיתונות האלקטרונית ובספרות, כאשר במהלך כל התקופה הזו לא הביע התובע כל מחאה, אף לא פנה למשכל בדרישה כלשהי. עוד נטען כי הספר יצא לאור ביום 25.9.03 ואילו התביעה הוגשה רק ביום 1.11.03, וגם בגין כך התיישנה התביעה.

משכל טוענת כי רכשה את התצלומים, לפי נוהל המקובל, מלשכת העיתונות הממשלתית, ומשכך הסתמכה על החזקה לפיה זכות היוצרים הוסדרה על ידי המוכרת. לשיטתה, טווח הפיצוי הנהוג על ידי בית המשפט במקרים כגון אלה הינו 2,000 עד 3,500 ₪ לכל פרסום.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 863-11-10 אילן נ' ידיעות אינטרנט, שותפות רשומה
ת"א 803-11-10 אילן נ' משכל הוצאה לאור והפצה בע"מ מיסודן של ידיעות אחרונות
וספרי חמד

התביעה נגד ידיעות אינטרנט: ת"א 863-11-10

הנתבעת בתביעה זו (להלן: "ידיעות אינטרנט") הינה הבעלים של אתר האינטרנט YNET.

בתביעה זו עסקין בשני צילומים שצולמו על ידי התובע, עת גוייס לשירות מילואים פעיל כצלם ביחידת דובר צה"ל.

הצילום הראשון, שנעשה בשנת 1972, מתעד את פעולת סיירת מטכ"ל לחילוץ חטופי מטוס סבנה במבצע אנטבה בו נצפה, בין היתר, אהוד ברק.

צילום זה מופיע באנציקלופדיה שבאתר YNET תחת הערך "חטיפת מטוס סבנה" כאשר הקרדיט הוענק, בעת הגשת התביעה, ללשכת העיתונות הממשלתית בלבד.

הצילום השני צולם על ידי התובע בשנת 1973, ובו נצפים זמרים שרים מול החיילים שבשטח. צילום זה התפרסם באתר YNET במסגרת כתבה בשם "אנחנו הזמרים של חורף שנת 73", כאשר גם לגביו ניתן הקרדיט רק ללשכת העיתונות הממשלתית.

גם בתביעה זו לא מתכחש התובע לעובדה כי זכות היוצרים הכלכלית של הצילומים נתונה למדינת ישראל, נוכח העובדה שצולמו על ידו עת היה חייל בשירות מילואים, ואף בה הוא עותר רק לפיצוי בגין הפרת זכותו המוסרית.

התובע טוען כי דבר פרסום הצילום הראשון נודע לו רק בשנת 2008, וכי בכל מקרה אלו המשיכו להופיע באתר הנתבעת גם ערב הגשת התביעה, ומשכך, לטענתו, אין כל ממש בטענת ההתיישנות. לדבריו, דבר פרסום הצילום השני נודע לו רק בשנת 2009, אך גם הוא המשיך להופיע, ללא מתן קרדיט לתובע, גם ערב הגשת התביעה.

התובע עותר לפיצוי בסך 40,000 ₪ לכל תצלום.

הנתבעת טוענת כי מכיוון שהצילומים נעשו בעת השירות הצבאי, שייכת גם זכות היוצרים הכלכלית, וגם זו המוסרית ללשכת העיתונות הממשלתית, לאור סעיף 36 לחוק זכויות יוצרים, תשס"ח-2007 (להלן: "חוק זכויות יוצרים") וזה אכן ניתן הקרדיט בפועל.

הנתבעת טוענת כי הציעה לתובע כי המחדל יתוקן, על דרך מתן קרדיט מכאן ולהבא, אך הלה עמד על קבלת פיצוי, בניסיון להתעשר שלא כדין.

יודגש כי בין לבין כבר תוקן המעוות, תיקון שמטבע הדברים יכול להיעשות רק באינטרנט, להבדיל מספר שכבר יצא לאור, ונכון להיום מתנוסס שמו של התובע ליד תצלומיו.

דין והכרעה

1. בראש ובראשונה אדגיש כי נוכח מהות ההסכמה באשר למתווה הדיוני, לפיו יוכרע הסכסוך בשני התיקים, ולאור בקשת בעלי הדין, לא יקבע על ידי כל ממצא עובדתי באשר לעובדות השנויות במחלוקת, אף לא אכריע בשאלה העקרונית האם די במתן קרדיט לדובר צה"ל/או ללשכת העיתונות הממשלתית, או שמא יש ליתן קרדיט אישי גם לצלם שביצע את התצלומים.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 863-11-10 אילן נ' ידיעות אינטרנט, שותפות רשומה
ת"א 803-11-10 אילן נ' משכל הוצאה לאור והפצה בע"מ מיסודן של ידיעות אחרונות
וספרי חמד

2. לאור האמור לעיל, אמנע מהכרעה גם בטענת משכל להתיישנות, ומנגד, בטענת התובע לפיה נודע לו על הספר ועל הצילומים המופיעים בו רק בשנת 2008, ומשכך, מתחילה להימנות תקופת ההתיישנות רק מיום הגילוי, כמו גם בטענה לפיה מדובר בהפרה נמשכת שכן הספר עודנו נמכר בחנויות.

טענת ההתיישנות בתביעת ידיעות אינטרנט לא הועלתה על ידה כלל בכתב הגנתה, אלא נטענה לראשונה רק בסיכומים, תוך שהתובע מביע את התנגדותו לכך. אציין כי מקובל עלי כי המועד הקובע להתיישנות אינו מועד עשיית היצירה, כי אם מועד פרסומה תוך הפרת זכויות היוצרים. משהצילומים הופיעו באתר האינטרנט של ידיעות אינטרנט עובר להגשת התביעה, אין לטענת ההתיישנות כל מקום, ומשכך היא אינה מהווה אבן נגף לתביעה.

3. אין חולק כי בנוסף לזכות היוצרים הכלכלית, עומדת ליוצר גם הזכות המוסרית, כמשמעותה בסעיפים 45,46 לחוק זכויות יוצרים, תשס"ח-2007, המגדיר זכות זו מה:

45. הזכות המוסרית

(א) ליוצר של יצירה אומנותית... שיש בה זכות יוצרים, תהיה ביחס ליצירתו זכות מוסרית, למשך תקופת זכות היוצרים באותה יצירה.

(ב) הזכות המוסרית היא אישית ואינה ניתנת להעברה, והיא תעמוד ליוצר אף אם אין לו ביצירה זכות יוצרים או אם העביר את זכות היוצרים ביצירה, כולה או חלקה, לאחר.

46. זכות מוסרית ביחס ליצירה היא זכות היוצר –

(1) כי שמו יקרא על יצירתו בהיקף ובמידה הראויים בנסיבות העניין;

(2) כי לא יוטל פגם ביצירתו ולא יעשה בה סילוף או שינוי צורה אחר...

יוער כי הוראת חוק זו רלבנטית לתביעה נגד ידיעות אינטרנט, באשר לתביעה נגד משכל רלבנטית פקודת זכויות היוצרים, כפי שתוקנה בשנת 1981, על דרך הוספת סעיף 4א', שנתן גושפנקא חוקית לזכות המוסרית.

מכל מקום, צילום הינו יצירה המקנה זכות יוצרים, הן כלכלית והן מוסרית, ובדאי שאין המדובר ביצירה הנכנסת לד' אמות סעיף 58 לחוק זכויות יוצרים עליה נאמר כי "המפר לא ידע ולא היה עליו לדעת, במועד ההפרה כי קיימת זכות יוצרים ביצירה", באופן הפוטר אותו מתשלום פיצויים עקב ההפרה.

4. לא קיימת מחלוקת כי בפרסומים נשוא התביעה נגד משכל, לא ניתן לצילומים קרדיט בכלל, לא לתובע, לא ללשכת העיתונות הממשלתית, אף לא לדובר צ.ה.ל.

מכאן שהטענה המרכזית לפיה במתן הקרדיט למדינה, אותה שירת התובע בעת שצילם את הצילומים, יצאה משכל ידי חובה, אינה יכולה להיטען כלל.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 863-11-10 אילן נ' ידיעות אינטרנט, שותפות רשומה
ת"א 803-11-10 אילן נ' משכל הוצאה לאור והפצה בע"מ מיסודן של ידיעות אחרונות
וספרי חמד

זאת ועוד, המחדל בתביעה זו לא תוקן, וככל הנראה אף אינו ניתן לתיקון, אלא אם כן תודפס מהדורה חדשה, דבר שלא נראה מעשי כלל וכלל.
חשיבות מיוחדת צריכה להינתן גם לאופיים המיוחד של הצילומים, המעוררים רטט בלב רואיהם, לאור חשיבותם ההיסטורית. הגדרת ב"כ התובע, לפיה מדובר "בנכסי צאן וברזל ממורשתה של מדינת ישראל" - אינה מופרזת.
ובאשר למספר ההפרות: הצילום המרשים והדרמטי המופיע על כריכת הספר, מופיע גם בספר עצמו, כך שבפניו, לצורך קביעת הפיצוי, שלושה צילומים ולא ארבעה. בהתאם לפסיקה הנוהגת, המבחן הקובע הוא מספר היצירות המופרות, דהיינו, מבחן הזכות המופרת, להבדיל ממספרם של האקטים המפרים.
נראה לי כי בשקלול כל הנתונים לעיל, יהיה זה נכון לפסוק לתובע, בגין כל יצירה שהזכות המוסרית הופרה לגביה, פיצוי בסך של 10,000 ₪, ובסה"כ 30,000 ₪.

5. בתביעה נגד ידיעות אינטרנט יש לזקוף לזכות הנתבעת את העובדה כי העוול תוקן על ידה, וכי מעתה ואילך ניתן קרדיט לתובע.
כן יש ליתן משקל לטענתה לפיה לאור הנוהג ששרר כל העת, היא נדרשה ליתן קרדיט לדובר צה"ל או ללשכת העיתונות הממשלתית, ואכן כך פעלה גם במקרה של התובע.
אני מקבלת את טענת ידיעות אינטרנט לפיה מדובר בשני צילומים, לאור המבחן שהובא לעיל.
בשקלול כל הנתונים יש לפסוק בגין כל הפרה 7000 ₪ ובסה"כ 14,000 ₪.

התוצאה :

התביעה בת"א 803-11-10

הנתבעת תשלם לתובע פיצוי בסך 30,000 ₪, אגרת משפט- בקרן, וכן שכר טרחת עו"ד בסך 6000 ₪.
הסכומים ישולמו תוך 30 יום, שאם לא כן יישאו ריבית והפרשי הצמדה כחוק החל מיום הגשת התביעה.

התביעה בת"א 863-11-10

הנתבעת תשלם לתובע פיצוי בסך 14,000 ₪, אגרת משפט- בקרן, וכן שכר טרחת עו"ד בסך 4000 ₪.
הסכומים ישולמו תוך 30 יום, שאם לא כן יישאו ריבית והפרשי הצמדה החל מיום הגשת התביעה.

ניתן היום, י"ט סיון תשע"א, 21 יוני 2011, בהעדר הצדדים.

שבח יהודית שופטת